

Toimintaohje opiskelijalle harjoittelussa tapahtuneessa verialtistuksessa (hepatiitti B, hepatiitti C ja HIV)

Opiskelijan työharjoitteluajan terveydenhuolto sisältyy opiskeluterveydenhuoltoon. Mikäli opiskelijalle maksetaan työharjoittelusta palkkaa, kuuluu opiskelija työpaikan työterveyshuollon palveluiden piiriin ja tapaturmat hoidetaan työnantajan ohjeistuksen mukaisesti. Amanuenssit ovat työsuhteisia, joten he kuuluvat työterveyshuollon piiriin.

Tartuntamekanismit veren välityksellä tapahtuvassa tartunnassa ovat:

- neulan tai muun kontaminoituneen terävän esineen pisto ihon läpi
- verikontakti ihottumaiselle tai haavaiselle iholle
- verikontakti limakalvoille, esimerkiksi suuhun tai silmiin

1. TEHTÄVÄT OPISKELIJAN HARJOITTELUPAIKALLA

- Opiskelijan ohjeet pistotapaturmista [Pistotapaturmaohjeet opiskelijalle - YTHS](#)
- Ensiapu
 - Haavaa ei saa puristaa
 - Pistokohta tai haava pestään runsaalla juoksevalla vedellä
 - Alkoholihaude asetetaan pistokohtaan tai haavaan 2 minuutiksi (alkoholia yli 80%) (ei limakalvoille)
 - Altistuneet silmät ja suu huuhdellaan pelkällä vedellä 10 min ajan
- Opiskelijan ohjaajan (tai hänen nimeämänsä henkilön) tehtävät:
 - Selvitä onko veritapahtuman altistuksen lähteellä (=opiskelijan hoitamalla potilaalla) ennalta tiedetty tai harjoittelupaikassa tapahtuman jälkeen todettu kantavan verivälitteisesti tarttuvaa tautia (hepatiitti B, hepatiitti C tai HIV) ja ohjattava altistuksen lähde verinäytteisiin. HBsAg, HBcAb, HcVAb, HIVAgAb mikäli ne eivät jo ole tiedossa.
 - Tilaa näytteet työyksikön nimissä.
 - Ilmoittaa altistuksen lähteen verinäytteiden tulokset opiskelijalle.
 - Mikäli opiskelijalla on todettu suurentunut riski veriteitse tarttuvaan tautiin, ohjaa opiskelija välittömästi päivystykseen tai yksityiselle lääkäriasemalle (Huom! ei YTHS:lle). (Ks. kohta 5. Opiskelupaikan vakuutus).
 - Ohjaa opiskelija täyttämään tapaturmailmoitus (ks. kohta 4. Oppilaitoksen tapaturmailmoitus).
- Opiskelija
 - Mikäli opiskelijalla ei ole suurentunutta riskiä veriteitse tarttuvaan tautiin eikä opiskelija ole työsuhteessa tapaturmapaikan organisaatioon, opiskelija varaa ajan YTHS:lle (puh: 046 710 1073).
 - Mikäli veritapaturman lähteen tiedetään tai on todettu kantavan verivälitteisesti tarttuvaa tautia, jatkohoito tapahtuu päivystyksessä tai yksityisellä lääkäriasemalla. Opiskelija ottaa yhteyttä päivystykseen tai yksityiselle lääkäriasemalle (ks. kohta 5 opiskelupaikan vakuutus).
 - Opiskelija tuo tiedon altistuksen lähteen verinäytteiden tuloksista asiaa hoitamaan paikkaan tai työyksikköön.

2. YTHS:N HOIDON TARPEEN ARVIOINTI

- Tarkistaa, että opiskelija on tehnyt kohdan 1 mukaiset toimet
- Selvittää onko opiskelija ollut opiskelijan vai työntekijän roolissa tapahtumahetkellä. Työntekijän roolissa olleet ohjataan työterveyshuoltoon tai päivystykseen.

- Ei tautiriskiä: varaa ajan vastuutiimin yhteydenottokalenterista merkinnällä KIIRE. Jos yhteydenottokalenterissa ei ole aikoja samalle päivälle tavoittelee vastuutiimin työntekijää opiskelijan asian järjestämiseksi.
- Tautiriski: ohjaa opiskelijan päivystykseen.

3. TOIMINTA VASTUUTIIMISSÄ, KUN EI TIEDOSSA OLEVAA TARTUNTARISKIÄ

- Ei ole tarvetta päivystystoimintaan, vaan riittää näytteenotto YTHS:n lähettämänä seuraavana arkipäivänä.
- Vastuutiimin puhelinkontakti:
 - Ohjelmoi opiskelijalle laboratoriopyynnöt, ns. 0-näytteet: S-VETkoh (HBsAg, HBsAb, HbCAb, HCVAb, HIVAgAb, ALAT) mikäli ne eivät ole jo tiedossa. (Huom. selvitä ensiksi onko harjoittelupaikka ottanut opiskelijasta 0-näytteet).
 - Ohjaa opiskelija varaamaan aika laboratorioon seuraavalle arkipäivälle. Tutkimuksen tarkoituksena on poissulkea aiempi tartunta.
 - Selvitä onko opiskelija saanut rokotesuojan B-hepatiittia vastaan.
 - Hepatiitti B- rokotuksen saaneelle opiskelijalle ei hepatiitti B:n osalta toimenpiteitä, jos HBV-rokotusvaste (HBsAb) > 10mIU/ml kertaalleen todettuna.
 - Rokottamattomalle voidaan aloittaa rokotussarja lääkärin ohjeen mukaan.
 - Varaa tarvittaessa aika YTHS:n terveydenhoitajan lähi-, etä- tai puhelinvastaanotolle
 - (e)HOI10W-(e)HOI60W – Huomioi mahdollinen keskustelun tarve.
 - Aloittaa tarvittaessa lääkärin ohjeen mukaan B-hepatiittirokotussarjan mahdollisimman pian verikokeen ottamisen jälkeen.
 - Jos tartuttavan potilaan B-hepatiittitilanne ei ole tiedossa, mutta epäillään hänen kuuluvan B-hepatiitin suhteen riskiryhmään ja jos opiskelijalla on puutteellinen rokotevaste tai ollaan epävarmoja, annetaan hepatiitti B-rokotesarja.
 - Rokote annetaan joka tapauksessa, jos viimeisestä rokotteesta on yli 10 vuotta.
 - Ohjeistaa tarvittaessa opiskelijaa huolehtimaan mahdollisen tartunnan leviämisen ehkäisystä 6 kk:n ajan altistuksesta (kuten HIV-positiivinen, ei verenluovutusta, kondomin käyttö), jos vastapuoli ei ole tiedossa, ei ole suostunut näytteenottoon tai hänet todetaan HIV-, HBV- tai HCV-positiiviseksi.
 - Seuranta:
 - Seuranta ei tarvita, jos tartunnan lähde osoittautuu virusten suhteen negatiiviseksi eikä kuulu niiden suhteen riskiryhmään. Opiskelijan (altistuneen) näyte lähetetään tutkittavaksi laboratorioon.
 - Jos vastapuoli ei ole tiedossa, ei ole suostunut näytteenottoon tai hänet todetaan HIV-, HBV- tai HCV-positiiviseksi, otetaan altistuneesta opiskelijasta 1, 3 ja 6 kk:n kuluttua tartuntavaaran aiheuttaneesta viruksesta riippuen kontrollinäytteet (S-VETläh)

Ks. Ajankohtainen ohjeistus [Terveysportista](#)

4. OPPILAITOKSEN TAPATURMAILMOITUS

- Opiskelija täyttää aina sähköisen tapaturmailmoituslomakkeen. Lomake täytetään, vaikka tapaturma ei opiskelijan kannalta johtaisikaan varsinaisesti jatkotoimenpiteisiin.
- Opiskelija voi tarvittaessa ottaa yhteyttä oppilaitoksen vakuutusasioista vastaavaan yhteyshenkilöön ja/tai opiskelijapalveluihin.
- Opiskelijan tapaturmailmoituslomakkeen linkki vakuutusnumeroineen löytyy oppilaitokselta, usein esimerkiksi oppilaitoksen internetsivulta.
- Opiskelija voi täyttää tapaturmailmoituslomakkeen yhdessä harjoittelupaikan ohjaajan kanssa.

5. OPPILAITOKSEN VAKUUTUS

- Oppilaitoksen vakuutusturva korvaa tapaturmista aiheutuneet sairaanhoitokulut tilanteissa, joissa on epäily todellisesta infektio tartunnan mahdollisuudesta.
- Tällaisia tilanteita ovat:
 - Tartunnan lähteeltä l. potilaalta on tiedossa taudin kantajuus
 - Tartunnan lähteen eli potilaan anamneesin perusteella tartunnan vaara on ilmeinen
 - Harjoittelu- ja työoloissa käytetyissä altistuksen aiheuttaneissa materiaaleissa on tartuntariski
- Oppilaitokselta tarvitaan vakuutustodistus, minkä voi toimittaa myös jälkikäteen.
- Jos tapaturma tapahtuu työsuhteessa, työpaikan tapaturmavakuutus korvaa vahingon

Lisätietoa:

[Työperäinen veri- ja eritealtistus](#) (ei toimi IE-selaimella)

[Veritapaturmassa altistuneen hoito](#)